

Daniel Korzan

Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica
w Płocku

Sieć Internet w samokształceniu nauczycieli

Stale rosnąca popularność nowych form komunikacji przejawia się w najprzeróżniejszych dziedzinach życia. Przełom w międzyludzkim komunikowaniu na dobre zagościł także w pedagogice i praktyce szkolnej. Ustalenia reformy systemu oświaty, nowe wymagania stawiane nauczycielom, a za razem nowe możliwości poszukiwania i zdobywania wiedzy otwierają nowe, niezmierzone horyzonty. Możliwości te są szczególnie istotne dla nauczycieli, zdobywających kolejne stopnie awansu zawodowego

Wspomniane rozszerzenie horyzontów wymaga jednak od uczestników nowoczesnych form nowych, a właściwie zmodyfikowanych umiejętności. Rosną wymagania krytycznego osądu, selekcji informacji. W *wirtualnej żegludze*, w przeciwieństwie do tradycyjnych systemów poznawczych, sami sobie stajemy się *sterem, żeglarzem i okrętem*.

Autor obserwując różnorodne przejawy aktywności pedagogicznej w Sieci, postanowił przychylić się do zasady głoszonej przez Thomasa Mandela i Gerarda Van der Leuna w książce *Netykieta...*¹, która brzmi: „...w Sieci jesteś tym czym do Niej wysyłasz...”, czy do siódmego przykazania cyberprzestrzeni – „Będziesz dawał Sieci, aby pobierać z Sieci”², postanowił wypełnić je. W pierwotnych założeniach internetowa strona domowa³, stanowić miała pomoc dydaktyczną, dla Studentów Wydziału Pedagogicznego SWPW, ale w rezultacie stała się miejscem szerszej prezentacji osoby autora, jego zainteresowań, pasji, dokonań i fascynacji naukowych, a przede wszystkim sieciowym drogowskazem, ukazującym kierunki wirtualnej *żeglugi*.

Stało się to bezpośrednim natchnieniem do napisania niniejszego tekstu. Aby jednak móc mówić o implikacjach Sieci dla samokształcenia nauczycieli, należy usystematyzować podstawowe pojęcia.

¹ G. Van der Leun, T. Mandel: *Netykieta, czyli kodeks dla internautów*. Wyd. MIKOM, Warszawa 1998.

² Tamże, s. 116.

³ <http://www.korzan.republika.pl/>

Ustalenia terminologiczne

O Internecie mówi się różnie i dużo. Słyszymy głosy o jego wadach, zaletach, szansach i zagrożeniach, które niesie, ale czym on jest? Najczęściej mówi się o Nim: *Sieć sieci*, co to jednak znaczy? Czym jest Internet?

Jak pisze Angus J. Kennedy⁴ jest zjawiskiem, liczącym sobie niewiele lat. Jego historia sięga lat 60., to znacznie, jak na historię Internetu, wcześniej niż przyłgnęło do niego żargonowe określenie *infostrada*. Początki Sieci ściśle splatają go z wojskiem, kiedy to w okresie zimnej wojny w Stanach narodził się pomysł stworzenia samodzielnych komputerów. Departament Obrony chcąc unowocześnić armię powołał agencję ARPA⁵, która stworzyła pierwszy projekt zdecentralizowanej sieci komputerowej, nazwany ARPAnet.

To właśnie decentralizacja uznawana jest przez wielu internautów, naukowców wojskowych i cywilnych, za najistotniejszą cechę Sieci. Mówi się, że ta cecha przyczyniła się to tak szybkiej i sprawnej ekspansji Internetu.

Jak pisze Artur Rogoś⁶ Internet jest najbardziej liberalnym medium w świecie pełnym zasad i przepisów. Pozwala na nieskrępowaną komunikację między ludźmi, pokonując bariery odległości. Od kiedy w 1992 roku Sieć osiągnęła symboliczną liczbę miliona podłączonych komputerów, tempo przyrostu liczby jej użytkowników przypomina efekt *kuli śniegowej*.

W piśmiennictwie internetowym często spotykanymi są terminy *portal* i *wortal*. Najogólniej portal to brama do Internetu. Portale to rozbudowane serwisy, ułatwiające poruszanie się po sieci. Zawierają zwykle wyszukiwarki i katalogi stron WWW oraz bloki tematyczne, aktualności, konta i serwisy pocztowe, fora dyskusyjne i sklepy.⁷

Pierwsze polskie portale powstały w połowie lat dziewięćdziesiątych, szczególnie ich rozwój przypadł na lata 1999 – 2000, kiedy pojawiło się wiele nowych, oferujących zbliżone usługi. Portale to miejsca – instytucje, stanowiące pewną pułapkę, w którą wpadają internauci. Zamiast stanowić wrota do Internetu, stają się miejscem docelowym.

Wortal natomiast to serwisy tematyczne. W przeciwieństwie do horyzontalnych portali, wortal mają charakter pionowy – wertykalny, stąd właśnie ich nazwa. Niemal każda branża, również w Polsce, ma swoje wortal. Nie inaczej jest z edukacją.

⁴ A.J. Kennedy: *Internet*. Wyd. Pascal, Bielsko-Biała 2000, s. 651 - 671.

⁵ ARPA – Advanced Research Projects Agency.

⁶ Rogoś A.: *TELEPORTAL.pl. Przewodnik po portalach internetowych*. Wyd. Tower Press, Gdańsk 2000.

⁷ E. Berkman: *What is a Portal?* www.darwinmag.com, 2000.

Internet zatem, zdaniem Zbigniewa Kleniewskiego⁸, to:

- sieć sieci komputerowych;
- źródło olbrzymiej ilości informacji;
- możliwość błyskawicznego kontaktu ludzi na świecie;
- dyskusje na różne tematy, wymiana doświadczeń;
- możliwość głoszenia światu własnych poglądów (pod warunkiem, że świat zechce zapoznać się z nimi);
- multimedia: obraz, dźwięk, animacje, video,...;
- rozrywka: humor, gry, pogaduszki,...;
- wiele rzeczy za darmo;
- komercja: zakupy przez Internet, rezerwacja miejsc,...;
- wirtualne szkoły;
- pełna demokracja;
- wiele ciekawych osobowości.

Internet to także (niestety):

- pornografia, rasizm i inne plugastwa (na szczęście nie musimy tam zaglądać);
- szum informacyjny;
- ludzie o dziwnych poglądach i zwyczajach (możemy ich ignorować).

Internet czy nam się to podoba czy nie staje się narzędziem powszechnego użytku. Najwięcej o Internecie dowiedzieć się można w Internecie.

Niektóre z komputerów w Internecie są serwerami WWW, na których zgromadzono informacje w postaci dokumentów. Dokumenty powiązane są ze sobą za pomocą hiperłączników (hyperlinków). Hiperłącznik to odnośnik do innego dokumentu często znajdującego się na odległym serwerze WWW. Dokumenty mogą zawierać obiekty multimedialne jak:

- tekst,
- obraz,
- animacje,
- dźwięk,
- sekwencje video,
- formularze.

Niektóre strony umożliwiają przesyłanie informacji w kierunku od klienta do serwera co umożliwia wyrażenie swojej opinii, zarezerwowanie biletu,

⁸ <http://odn-plock.edu.pl/zklen/pub/internet/index.html>

zamówienie książki, itp. Istnieją komputery zbierające informacje o dokumentach WWW na świecie. Użytkownicy WWW mogą korzystać z ich zasobów przez zadawanie w odpowiedni sposób pytań dotyczących szukanej informacji. Serwer taki zwraca listę adresów szukanych dokumentów. W Internecie istnieje wiele serwerów WWW, na których każdy użytkownik może umieszczać swoje strony WWW zupełnie za darmo.

Samokształcenie jest od dawna znaną formą edukacji, obecnie przeżywa swoisty rozkwit, przybierając nowy, elektroniczny kształt. Uważa się, że istotą procesów samokształceniowych jest samodzielność poznawcza, kształtująca indywidualny proces edukacyjny.⁹

Samokształcenie jest zarówno procesem oświatowym, jak i stylem życia. Będąc obywatelami społeczeństwa informacyjnego, poruszając się po cyberświecie, bezustannie podlegamy temu procesowi. Istotnym jest jednak świadomość samokształceniowa. Pośród szumu informacyjnego, jaki niosą nowoczesne media, fundamentalną rolę pełni umiejętność selekcji informacji, wybierania treści wartościowych, istotnych, odrzucanie danych niesprawdzonych, a przede wszystkim koncentrowanie się na przedmiocie poszukiwań, na tym, co nas rzeczywiście interesuje.

Najistotniejszym zatem czynnikiem warunkującym procesy samokształceniowe, zarówno te tradycyjne, jak i wykorzystujące nowoczesne media, jest własna aktywność edukacyjna, wynikająca z planowania i podejmowania działań edukacyjnych.

Internet dla nauczycieli

Oferta edukacyjna Internetu jest bardzo bogata, należy zwracać jednak szczególną uwagę na jakość publikowanych treści.

Nauczyciele mogą znaleźć w Sieci wiele interesujących materiałów. Istnieje wiele serwisów tematycznych, wortalu, poświęconych pedagogice, szkole i jej funkcjonowaniu, psychologii, ...

Punktem wyjścia do 'żeglugi' po stronach edukacyjnych może być witryna Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu.¹⁰ Znaleźć tam można wszelki informacje o systemie edukacji w Polsce, podstawy prawne, listę zatwierdzonych programów nauczania. Oprócz aktualności ministerialnych i ważnych informacji znaleźć można wiele ciekawych linków edukacyjnych.

⁹ J. Półturzycki: *Dydaktyka dorosłych*. WSiP, Warszawa 1991, s. 317 - 336.

¹⁰ <http://www.menis.gov.pl>

Jednym z nich jest łącznik do witryny Interkl@sa¹¹. Jest to Polski Portal Edukacyjny, funkcjonujący na mocy umów z Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu. Wśród zasobów portalu znaleźć można wiele elementarnych informacji o funkcjonowaniu systemu edukacji w Polsce, a także stałe rubryki, takie jak Biblioteka Multimedialna, serwis poświęcony technologii informacyjnej w szkołach i sieciowej etyce, oraz serwisy tematyczne, poświęcone poszczególnym szkolnym przedmiotom nauczania. Pod tym adresem znaleźć można także wszelkie informacje dotyczące programu Interkl@sa, którego najistotniejsze zadania, jak piszą jego autorzy, to:

- młodzież umiejąca wyszukiwać informacje, selekcjonować i wykorzystywać je w rozwiązywaniu problemów;
- nauczyciele i uczniowie swobodnie posługujący się komputerem jak każdym innym narzędziem, jak książką czy długopisem;
- szkoła bez barier i kompleksów, to równe szanse dla dzieci bez względu na sprawność, zamożność czy odległość od dużych miast.

Z myślą o ułatwieniu dalszej internetowej wędrówki przygotowano katalog WWW z rozbudowanym systemem wyszukiwawczym.

Uczniom i nauczycielom gimnazjów i liceów szczególnie warto polecić tematyczne serwisy Gimnazjum.pl¹² i Liceum.pl¹³. Są to wortale poświęcone specyfice szkolnictwa średniego. Oprócz wielu aktualności i ciekawostek nauczyciele - internauci znaleźć mogą tam zestawienia programów nauczania, podręczników do poszczególnych przedmiotów, adresy wydawnictw oraz wiele interesujących łączy do instytucji oświatowych i innych serwisów o tematyce edukacyjnej. Jest to także sprawdzone źródło wiedzy o awansie zawodowym nauczycieli oraz postanowieniach prawnych reformy i ich interpretacji w praktyce szkolnej. Jest to także forum poświęcone typowym problemom wychowawczym, pojawiających się w pedagogicznej praktyce gimnazjalnej i licealnej.

Kolejną ciekawą inicjatywą jest portal edukacyjny Eduseek¹⁴, ściśle związany z opisywanym wcześniej programem Interkl@sa. Jest to serwis, szeroko traktujący zagadnienia edukacyjne. Jego strukturę podzielono na trzy zasadnicze grupy docelowe, uczestników procesów edukacyjnych: uczniów, nauczycieli i rodziców. Nauczyciele znajdują w swoim dziale między innymi: informacje na temat reformy, porady prawne, metodyczne, pokój do rozmów – Belfer Chat oraz internetową książkę adresową. Jest to bardzo dynamiczny serwis, często aktualizowany, prezentujący aktualne informacje.

¹¹ <http://www.interklasa.pl>

¹² <http://www.gimnazjum.pl>

¹³ <http://www.liceum.pl>

¹⁴ <http://www.eduseek.pl>

Nauczycielom informatyki, zwłaszcza tym, mieszkającym w okolicach Płocka (choć nie tylko) warto polecić domową stronę Zbigniewa Kleniewskiego¹⁵ – pracownika naukowo-dydaktycznego Kolegium Nauk Ekonomicznych i Społecznych Politechniki Warszawskiej oraz doradcy metodycznego w płockim ODN-ie. Znaleźć można tu wiele interesujących, autorskich opracowań, dotyczących informatyki, dydaktyki i metodyki nauczania informatyki, sieci komputerowych, Internetu, czy prawidłowej konfiguracji sprzętu i oprogramowania, podczas instalacji systemu lub pracy w Sieci. Strona umieszczona jest na serwerze Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli¹⁶ w Płocku, z ofertą dydaktyczną, którego można także zapoznać się w Sieci.

Liczba domowych stron nauczycieli i szkół zamieszczonych w Internecie liczona jest w tysiącach, dlatego zaprezentowanie ich wszystkich nie jest możliwe. Wiele z nich połączonych jest ze sobą siecią hyperlinków, odsyłaczy, wiele natomiast funkcjonuje niezależnie, w oderwaniu od innych, co skutecznie utrudnia dotarcie do nich.

Przedstawione powyżej strony internetowe stanowią jedynie przykład pedagogicznej oferty Internetu. Warto zaglądać do katalogów stron WWW, na strony z pedagogicznymi łączami, w poszukiwaniu innych stron o tej tematyce.

W powyższych rozważaniach wzięto jedynie pod uwagę niezinstytucjonalizowane formy elektronicznego doskonalenia i kształcenia pedagogów. Nie ma tu zatem dlatego żadnej wzmianki o wyższym szkolnictwie online, a jedynie mowa jest o pomocniczych funkcjach Sieci.

Zapraszam także do odwiedzenia strony www.korzan.republika.pl, a w szczególności zakładki *'ciekawe linki'*.

Milej 'żeglugi'.

¹⁵ <http://odn-plock.edu.pl/zklen/index.html>

¹⁶ <http://odn-plock.edu.pl/>

Bibliografia:

- Berkman E.: *What is a Portal?* www.darwinmag.com, 2000.
- „Edukacja Dorosłych”
- „Edukacja Otwarta”
- Grela G.: *Ćwiczenia z wyszukiwania informacji w Internecie*. Wyd. Mikom, Warszawa 2001.
- Guzek K. (red.): *Komputer i Internet w szkole*. Akademicka Oficyna Wydawnicza, Lublin 2001.
- Kennedy A.J.: *Internet*. Wyd. Pascal, Bielsko-Biała 2000.
- Klimowicz G. (red.): *Otwarta przestrzeń edukacyjna...* Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Narodowa Agencja Programu Socrates, Warszawa 2002.
- Matulka Z.: *Metody samokształcenia*. WSiP, Warszawa 1983.
- Pólturzycki J.: *Dydaktyka dla nauczycieli*. Wyd. NOVUM, Płock 2002.
- Pólturzycki J.: *Dydaktyka dorosłych*. WSiP, Warszawa 1991.
- Pólturzycki J.: *Wdrażanie do samokształcenia*. WSiP, Warszawa 1983.
- Rogoś A.: *TELEPORTAL.pl. Przewodnik po portalach internetowych*. Wyd. Tower Press, Gdańsk 2000.
- Siemieniecki B.: *Komputery i hipermedia w procesie edukacji dorosłych*. Wyd. V, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 1998.
- Sładek A.: *Samokształcenie jako możliwość podnoszenia jakości życia*. „Edukacja Dorosłych” Nr 3 (32), Warszawa 2001, s. 81 - 95.
- Systemy wyszukiwawcze takie jak: E-multi (www.emulti.pl) oraz katalogi tematyczne i wyszukiwarki polskich portali m.in.: Onet (www.onet.pl) i Wirtualna Polska (www.wp.pl).
- Van der Leun G., Mandel T.: *Netykieta, czyli kodeks dla internautów*. Wyd. MIKOM, Warszawa 1998.
- Wierszłowski S., Wesołowska E. A. (red.): *Edukacja dorosłych: realia, problemy, prognoza*. Biblioteka Edukacji Dorosłych Tom 17, Akademickie Towarzystwo Andragogiczne, Warszawa 1999.